

KISS ANTAL 2018.02.06 23:25 Frissítve: 2018.02.06 23:48

Gyémántcsiszolás

– Kiss Antal publicisztikája

ISTENI AJÁNDÉK

„Uraim, önöknek Isten legdrágább ajándéka, az ártatlan gyermek mint a legszebb érték, úgy van a kezű

(az UEFA-tagországok ifjúsági bizottsági elnökeinek tanácskozása, 1993)

A magyar labdarúgás aranykönyvébe biztosan nem kerül be a 2017-es esztendő. A tízmillió magyar szövetségi kapitány országában egyöntetű a felnőttválogatott megítélése: az Eb-mennysorság után a vb-selejtező kénköves poklában találtuk magunkat. Azonban egy pillanatra vessük szemünket az utánpótlásra, amely a Bozsik-program időszakos, baloldali kormányok alatti szüneteltetése után újraindult. A szisztematikus kiválasztás jó útnak tetszik, de vannak azért leselkedő veszélyek.

Ha annak idején, a Bozsik-program indulásakor mindenki komolyan vette volna Mezey György gondolatait – nevezetesen polgármesterek segítségével kívánta a rendszert felépíteni, úgy, hogy a legkisebb klub nélküli falu is a tehetségvadászok látókörébe kerüljön –, ma nem csak a nyírlugosi Dzsudzsák Balázsunk lenne. Ő lett az első „Bozsik-generációs” európai hírű játékos. Ki van még?

Korábbi írásomban említettem az izlandi példát, ahol minden gyerek látókörbe kerül. Nos, ez lett volna a célja az alapprogramnak is, kis körzetekre bontva az országot. Egységes tornarendszert indítva el, ebből merítő kiválasztást, közép- és felső szintű (akadémiai) képzést, amelyet szorosan követ az itt kiemelkedő és az utánpótlás-válogatottakba kerülő játékosok tehetséggondozása, majd a folyamat a legjobbaknak az európai futballelithoz csatlakozásával ér véget. Röviden: gyémántbányászat, -csiszolás, tehetséggondozás, menedzselés, piacra juttatás.

A Bozsik-program csaknem nyolc évig szünetelt. A Csányi Sándor MLSZ-elnökségével újból elinduló, immár a korábbi hibákból okuló rendszerfejlesztés eredményesnek bizonyult. Több korosztály az elitkörbe jutott, tavaly az U17-es válogatott hatodik lett az Eb-n, nem sok hiányzott, hogy vb-résztvevő legyen. Az újabb generáció, a mostani U17-esek szintén 2017-ben veretlenül jutottak be az elitkörbe, és remélhetőleg kvalifikálják magukat a kontinenstornára. E korosztály éves szerepléseit áttekintve az ellenfelek játékosainak szempontjából elképesztő klubnévsorral szembesülünk. A teljesség igénye nélkül: Dinamo Kijev, Napoli, Roma, Bröndby, Chelsea, Feyenoord, Ajax, PSV, Hamburg, Swansea, Anderlecht, Genk, Internazionale, Milan... A magyar keretből akkor mindössze egy, ma három játékos pallérozódik európai topbajnokság csapatában, mindenki más hazai akadémiái képzésben vett és vesz részt.

Felvetődik a kérdés: vajon miért veszett el Németh Krisztiánék generációja? Miért marad örök ígéret egy-egy jó utánpótlás-nemzedék? A válasz: a tehetséggondozás, mentorálás, személyiségfejlesztés nagy hiánya. Ne vessenek rám követ ezért azok, akiknek az akadémiájáról úgymond „tehetségek” kerülnek ki. Sajnos villámgyorsan el is tűnnek.

Idézzük fel a mottóban megjelölt 1993-as UEFA ifjúsági bizottsági tanácskozás magyar résztvevője, Danszky József szavait. A korábbi sportvezető a több mint húsz évvel ezelőtti hazai és a külföldi utánpótlásképzés különbségéről így beszélt: „A legnagyobb eltérés az, hogy ezekben a korosztályokban a felkészítés alapját a fiatalember erkölcsi, etikai, szellemi adottságának fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása jelenti, amit kitűnően támogat a család, az iskola, a környezet egysége, és ennek része a sport és benne a labdarúgás. Ami a legfontosabb: a folyamat végig egymásra épül, korosztályonként bővül. Így találkozunk a fiatal a fair playtől a becsületességen át az akaraterőig, a tűrésig. És még százennyi lelki tulajdonságot fel lehet sorolni, például: tisztesség, szorgalom, tettekéesség. A kategóriáknál pontosan meghatározták, mi az, ami továbbfejleszthető, és élnek is a lehetőségekkel.”

A most 80 éves Danszky középhátvéd volt, 1963-ban csapatával, az MTK-val Közép-európai Kupát nyert, majd a Kupagyőztesek Európa-kupája 1963–1964-es kiírásának döntőjéig jutott. Ő tehát tudja, miről beszél, amikor a személyiségfejlesztés fontosságát elsőrendűnek nevezi: „...ha felnőttjátékos lesz a gyerekből, és kritikus helyzet adódik, ezek az erkölcsi, etikai, szellemi tulajdonságok a döntő pillanatban működésbe lépnek, a kialakult személyiségjegyek segítenek a megoldásban. Kritikus állapotban az nyer, aki belső energiákat tud megmozgatni a siker érdekében.”

Mindebben az edző szerepe kulcsfontosságú. Ahogy Danszky fogalmaz: „Ezekhez a nevelési folyamatokhoz bizony főfoglalkozású edző kell! Olyan ember, akinek ez a szakma az élethivatása is! Itt lesz óriási szerepe a felnőtt viselkedési formáknak, a példaképeknek. Az

edzőnek tudnia kell befolyásolnia a gyereket erkölcsi, etikai, szellemi kérdésekben, és segíteni a serdülő személyiségének alakítását.” Danszky szavai összecsengenek azzal a szemléletmóddal, amelynek gyakorlata egyszer már megvalósult, vagyis a miénk volt...

Gyerekkorom emlékét hívom elő. A Videoton SC a hetvenes-nyolcvanas években – korát messze meghaladva – Csiszár „Guszt” vezetésével mintaszerűen építkezett. Konkrét példát említek, hogy értsük, mire is gondolok. Jó apám, Kiss Imre akkoriban a serdülők edzője volt, országos kupát is nyert csapatával – akkoriban ez számított a bajnokságnak –, amelyben játszott egy Disztl László nevű srác, akit Péter testvérével Bajáról hoztak a koronázóvárosba. Apám nemcsak azt kapta feladatul Guszt bától, hogy eddze a gyereket, hanem hogy építse is fel, legyen messze lévő apja helyett apja, menjen be a Vasvári gimnáziumba, a kollégiumba, beszélgesse a tanárával, vele. Ne tévferegjen, ne kallódjon az a gyerek, foglalkozzon a legfontosabbal – a tanulással – a foci pályán és azon kívül is.

Laci lett a magyar futballtörténet első csoportkörben szereplő BL-játékosa az FC Bruges-ben (a szövetségi kapitány Georges Leekens keze alatt), tagja volt a Videoton UEFA-kupa-döntős csapatának, 28-szoros válogatott. Története nem egyedi eset apám edzői pályafutásában. Petres Tamást eltanácsolták, ám ő mint tehetséges fiatal felkarolta. Vele voltam, amikor felkereste szüleit lakótelepi lakásukban, visszahozta az eggyel kisebb, általa edzett korosztályba, és elkezdte felépíteni. Gólkirály lett, válogatott játékos, ma edző, a futballból, a futballnak él. Nemrég Kleinheisler Lacit ültette be kis Fordjába Felcsúton, amikor magaviseleti gondok miatt eltanácsolták. Beíratta Fehérváron szakácsiskolába, terelgette, segítette a Vidihez, mert mint mondta, „Ez a Scholes gyerek csak úgy nem kallódhat el”. S ezzel el is érkezünk oda, ami ennek az új, talán sikerre ítélt nemzedéknek a kiugráson kívül a folyamatos sikerhez kell. A személyes törődés, a tehetséggondozás, a beszélgetés, a szellemi-lelki építés, támogatás, felkészítés. Ezek a gyerekek egy rossz szerződéssel klubjuk, esetleg egy menedzser foglyai is lehetnek, mert e szerződések alapvető célja a pénz, nem pedig egy gyémánt lehető legtükéletesebbre csiszolása. Ismerjük el, kevés a szuper környezet, a technika, taktika, ha a személyiségfejlesztés elmarad. És itt minden szereplőnek, klubnak, menedzsernek és az MLSZ-nek is félre kell dobnia önös érdekeit, mert a gyerek, a csiszolatlan gyémánt a legfontosabb. Nem kótyavetye, hanem közös törődés, odafigyelés „tárgya”. Csak akkor lehet újra jó foci, ha lesznek klub- és válogatott szinten is jelentős személyiségek, erős belső tartású, jól képzett játékosok, akikből remek csapat formálható. Talán ez a legnehezebb feladat, mert ehhez pénzen nem lehet szakembert venni, ehhez szív kell és elkötelezettség, no és alázat. Szent Pál írja: „Én ültettem, Apolló öntözte, de a növekedést Isten adta.” A legdrágább ajándék, a legszebb érték, ahogy az UEFA-nál a gyerekekről írták 1993-ban. Ha rájövünk végre, hogy a tehetségek felépítése a magyar labdarúgás záloga, a mai fiatalok közül sokakat viszontláthatunk a nyolc év múlva rendezendő vb első csoportmeccsén.